

[Ministeren for skatter og afgifter]

spørgsmålet om den midlertidige afgift tilsigter at friholde de selskaber, der dækker kommuner for alle deres ansatte. Meningen er netop at skabe fuldstændig ligestilling mellem de kommuner, der har deres pensionsforpligtelser dækket i et forsikringselskab, og de kommuner, der betaler pensionsforsikringer gennem deres almindelige drift. Vi ønsker altså netop ikke, at der skal være en forskel; det var en uretfærdighed i loven, som vi hermed har forsøgt at råde bod på.

Må jeg i anledning af det, hr. Lykketoft sagde med hensyn til aktiesparefonde, sige, at jeg har forstået, at et forslag om aktiesparefonde ikke er socialdemokraternes store livret. Men det kunne jo dog være interessant, hvis regeringen kunne få socialdemokratiet til at gå med til en lovgivning, der ikke var deres livret, i stedet for omvendt.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det drejer sig om forståelsen af ændringsforslag nr. 7, hvor der står: »præmiereserver og andre reserver vedrørende forsikrings- og pensionsaftaler med kommuner for disses tjenestemandspensionsforpligtelser«.

Jeg håber, at embedsmændene vil notere, at der er sket dette, at man ikke skal rette sig efter, hvad der står i loven, men man skal rette sig efter den fortolkning, som skatteministeren nu gav. Jeg håber, at flertallet i salen er enigt med skatteministeren, for det er jo en langt videregående bestemmelse, der blev skitseret af ministeren, for det er ikke bare tjenestemandspensionsforpligtelserne; det er tjenestemandspensionsforpligtelser på pensionsområdet i al almindelighed for kommuner. Jeg synes, det er meget væsentligt, det er for mig kun et bevis for, hvor sjusket denne lovgivning er, hvor uansvarligt regeringen og den minister, der har sat skatteretssikkerheden i højsædet ved sin tiltrædelse, bærer sig ad ved den første store skattelovgivning.

Men jeg må sige, at jeg er tilfreds med fortolkningen og håber, at den kommer til at være gældende lov, selv om det er en uting set fra folketingets og lovgivningens side.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 110 stemmer mod 21; 24 stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Tredje behandling af lovforslag nr. L 49:

Forslag til lov om ophævelse af helligdagsloven.

Af Wilhjelm (VS), Ebba Strange (SF), Thorndahl (FP) og Aase Olesen (RV).

(Fremsat 28/10 82. Første behandling 9/11 82. Betænkning 9/12 82. Anden behandling 14/12 82. Tillægsbetænkning 14/12 82).

Der var stillet 2 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Forhandling

Jimmy Stahr (S):

Flertallet i den socialdemokratiske gruppe kan ikke støtte de af ministeren stillede ændringsforslag. Det er magtpåliggende for socialdemokratiet, at de kirkelige handlinger kan foregå i fred, både når de foregår om søndagen og på de kirkelige højtidsdage. Til det behøver man ikke en helligdagslov, hvad enten det er den store eksisterende, eller det er ministerens nu mere skræbete helligdagslov, hvor man indskrænker helligdagene fra 55 til ca. 5 dage. Helligdagsloven handler jo først og fremmest om, hvad de mennesker skal gøre, som ikke går i kirke, og handler bortset fra § 1 ikke ret meget om kirken. I virkeligheden ville det måske være mere rigtigt, hvis man endelig skulle bevare noget af loven, så alene at lade loven bestå af § 1, der hedder:

»Der må ikke på folkekirkens helligdage foretages noget, hvorved gudstjenesten forstyrres.«

[Jimmy Stahr]

Dette er det centrale og burde være essensen, men det er der som tidligere sagt ikke grund til at lave en særlig lov for; det findes allerede i politivedtægten.

Men måske trænger det til en klargøring, og derfor vil socialdemokratiet opfordre justitsministeren til at sørge for, at det klart af landets politivedtægter, af normalpolitivedtægten, kommer til at fremgå, at der ikke må gives tilladelser til offentlige forlystelser, som kan forstyrre kirkelige handlinger, hvad enten det drejer sig om søndage eller om særlige helligdage. Vi ønsker altså ikke skrabede politivedtægter.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Da vi andenbehandlere dette forslag, fik ordføreren for forslagsstillerne rig lejlighed til at lufte venstrefløjens ideologiske tanker om en af de fundamentale ting inden for vores danske kultur. Det står naturligvis helt for ordførerens egen regning. Mellem anden og tredje behandling har justitsministeren stillet et ændringsforslag, som går ud på at friholde kirkeårets fire store helligdage for offentlige forlystelser.

Jeg vil meget indtrængende appellere til samtlige medlemmer om at overveje deres stilling til dette ændringsforslag. Netop i sådanne spørgsmål drejer det sig mere om den etiske side af sagen end den rent politiske, og folketingsmedlemmerne har for en gangs skyld mulighed for at stemme efter deres inderste overbevisning.

Povl Brøndsted (V):

Både debatten her, i udvalget og i offentligheden har egentlig vist, at det er et område, der drejer sig om nogle følelser og holdninger, der stikker dybt hos menneskene i det danske samfund. Derfor synes jeg også, det er meget væsentligt, når vi nu har disse ændringsforslag til behandling, at gøre sig klart, hvad der er blevet oplyst under udvalgsbehandlingen, at der ingen administration og ingen omkostninger af nogen væsentlig betydning er ved at bibeholde helligdagsloven. Derfor må det være forståeligt, at man vil bibeholde det meget væsentlige, at de fem højhellige dage stadig væk falder ind under en beskyttelse, sådan at der er respekt omkring hele helligdagsprincippet. Når det stikker så dybt hos mange, hvorfor skulle man

så fjerne noget, som ikke generer nogen, men som har den følelsesmæssige betydning for mange andre?

Jeg ved, at der langt ind i socialdemokraternes vælgerrækker er mennesker, der nærer den respekt også for de højhellige dage. Jeg ved også, at mange af dem, der bliver valgt til menighedsrådene på de socialdemokratiske lister ved menighedsrådsvalgene, ikke gør dette arbejde ud fra en rent politisk interesse for at styre noget, der har med offentlige midler at gøre, men de gør det minsandten, fordi det også for dem betyder meget. Derfor er det mig en stor overraskelse, at socialdemokratiet som helhed hidtil har stillet sig sådan, at man stemmer imod.

Jeg vil anmode om, at man i hvert fald ikke stemmer imod noget, som virkelig stikker dybt og betyder meget for mange mennesker. Man kunne da undlade at blande sig i det.

Jeg mener også, at vi stadig væk må sige, som jeg omtalte under førstebehandlingen, at vi må opfatte grundlovens ord om, at staten støtter folkekirken, som ikke alene noget, der er en pengesag, men også ud fra en respekt for det, kirken er ramme omkring.

Jeg vil gerne takke ministeren, fordi han har været villig til at stille disse ændringsforslag, og jeg vil meget anbefale, at man stemmer for begge ændringsforslag.

Ebba Strange (SF):

Under indtryk bl.a. af en henvendelse fra bisperne i Danmark har justitsministeren under et samråd i folketingets retsudvalg på baggrund af en henvendelse fra et mindretal i udvalget stillet de ændringsforslag, vi nu behandler. Jeg vil sige som en af medforslagsstillerne til selve lovforslaget, at det fremgår meget tydeligt af den betænkning, der blev afgivet inden andenbehandlingen, at der ikke fra forslagsstillernes side ligger noget som helst ønske om at forstyrre de kirkelige handlinger. Tværtimod. Vi siger udtrykkeligt; at vi forventer, at politiet, når de skal give tilladelser, sikrer, at de bliver givet på en sådan måde, at kirkelige handlinger ikke forstyrres. Det er vigtigt for mig at få sagt, for at det element i hvert fald ikke skal indgå i denne debat.

Debatten handler om noget andet. Den handler om, hvorvidt det er nødvendigt at

[Ebba Strange]

have en helligdagslov, der siger, at der ikke må afholdes offentlige forlystelser på ganske bestemte dage, og som i § 2 efter ændringsforslaget siger, at justitsministeren kan fastsætte regler om afholdelse af offentlige forlystelser. For det er dér, det interessante ligger. Hvad er det så, man godt må have lov til? Jeg mener – og jeg vil bede justitsministeren bekræfte, om jeg har ret – at der er en tradition i en af Danmarks store provinsbyer for, at folk kl. 9 julemorgen vælter til boksekamp. Jeg kan ikke se, at hvorfor der, når folk vælter til boksekamp kl. 9 julemorgen i en stor dansk provinsby, så ikke må spilles en film et andet sted eller være et musikalsk arrangement et tredje sted. Jeg fatter ikke de skillelinjer, der ligger dér. Hvad med fodboldkampe? Må de foregå, og hvorfor må de det, når de ting, som jeg har lyst til at beskæftige mig med, ikke må foregå? Jeg kan ikke fordrage at gå til boksekamp, jeg ville ikke drømme om at gøre det, men der var andre ting, som jeg måske godt kunne have lyst til at gøre på en af disse helligdage. Det må jeg altså ikke, for det er en offentlig forlystelse. Det er boksekampen og den professionelle fodbold åbenbart ikke.

Jeg synes, det ville være mere rent at sige, at vi har ikke brug for denne lovgivning, vi har brug for en beskyttelse af kirkefreden, og den sikrer vi, som hr. Jimmy Stahr sagde, eventuelt ved en opretholdelse af § 1, men ellers er det – nej, jeg vil ikke bruge stærke ord til at betegne det – jeg skal sige, at SFs folketingsgruppe på baggrund af det, jeg har sagt her, stemmer imod de stillede ændringsforslag, dog med undtagelse af et enkelt medlem, som selv vil gøre rede for sin stilling.

Lawaetz (FP):

Det kunne synes at være en af folketingets små sager, men den har vakt en vældig interesse; der var en overgang lige ved at blive religionskrig i folketinget. Sådan er det ikke gået, for demokratiet eksisterer. Jeg ser, at der i første omgang er en meget velvillig indstilling til denne lovgivning, og det synes regeringspartierne ikke om, fordi den kunne vedtages, hvis ikke man havde hittet på disse ændringsforslag. Men hvad er det så, man har gjort? Man har lavet nogle ændringsforslag, så man over for dem, der gerne vil have

loven, bibeholder loven, som i og for sig ikke har nogen betydning. Det er jo en typisk diplomatisk måde at komme ud af tingene på. For der står jo meget, meget pænt i bemærkningerne, at man vil frede helligdagene, frede gudstjenester. Men man har jo fået tilsagn om det både fra fru Ebba Strange og hr. Wilhjelm. Selv hr. Wilhjelm sagde ved anden behandling, at han minsandten ikke ville lave motorløb rundt om kirken. Det var interessant, om han også ville frede forhandlingerne her i folketinget. Det har han nu ikke udtalt sig om.

Jeg siger det her, som jeg sagde ved første behandling, at vi var det mest liberale parti, men der er sket noget glædeligt politisk. Jeg forstod på hr. Jimmy Stahr, at der ikke mere er gruppedisciplin i det store socialdemokrati, så der er virkelig kommet noget ud af disse forhandlinger: man får undtagelsesvis lov til at stemme efter sin overbevisning og ikke efter streng partipolitik. Sådan har jeg forstået det, men det er måske forkert. Da vi ikke har haft gruppemøde – vi synes, vi skulle møde tidligt nok kl. 9 – vil jeg kort sige, at hvis vi stemmer for ændringsforslagene, som måske kan være meget sympatiske, sker der nemlig ingenting, så vil vi stadig væk have en helligdagslov, der stort set virker som den, vi har. Stemmer man ikke for ændringsforslagene, så stemmer man loven helt væk, og det sker der efter forsikringer fra de to nævnte ordførere sikkert heller ingenting ved.

Første gang måtte jeg sige, at et flertal i min gruppe går ind for lovforslaget; det ved jeg ikke engang i dag, men lige meget, det får vi at se. Hvis vi er så demokratiske, som hr. Jimmy Stahr også nu lader til at være, må det nærmest komme til at ligne et korsstingsbroderi oppe på tavlen, når vi skal til at stemme.

Formanden:

Nu er der to ordførere, der har brugt udtrykket »minsandten«; det ligger på kanten, og det er jo helligdagsloven, vi beskæftiger os med. (*Munterhed*).

Janne Normann (RV):

Som jeg sagde ved førstebehandlingen, er der medlemmer i det radikale venstres folketingsgruppe, som er imod en ophævelse af

[Janne Normann]

helligdagsloven, og det drejer sig om fire medlemmer, som agter at stemme for ændringsforslagene.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti vil stemme for de foreliggende ændringsforslag. Vi mener, det er meget vigtigt, at der findes noget i loven, der udtrykker respekt for i hvert fald nogle af vore helligdage. Jeg mener ikke, at politivedtægten er tilstrækkelig, når en gudstjeneste forstyrres. Hvem vil da forlade den for at gå hen og anmelde det til politiet? Jeg synes, det er meget utiltalende, at politivedtægten skal bringes ind her.

Wilhelm (VS):

Det er jo ikke ligefrem tidens vigtigste spørgsmål, vi har oppe i øjeblikket, men derfor kunne det måske nok få en anstændig behandling. Jeg synes, at fremgangsmåden fra regeringspartierne side har været under al kritik.

Dette lovforslag har ligget på bordet og været til behandling i retsudvalget i to måneder. Man har ikke ytret noget som helst i retning af at ville komme med ændringer, man var meget sparsomt repræsenteret fra de fire partier, da der var deputationer i retsudvalget, men her, fem minutter før der skal afgives betænkning, kommer så de fire partier og ministeren med et ændringsforslag, som vi ikke engang kan få udleveret, som ikke var færdigt, som der ikke var skrevet bemærkninger til, og som ingen rigtig vidste hvad gik ud på.

Når vi alligevel accepterede at afgive betænkning – det har vi i øvrigt ingen indflydelse på, for vi er ikke stemmeberettigede i retsudvalget, men jeg skal ikke lægge skjul på, at vi accepterede det – så var det for at få sagen afsluttet. Jeg vil dog samtidig sige, at vi tog det forbehold, at hvis det her ved afstemningen om ændringsforslaget ser ud til at skulle slutte på den måde, at dette uigenomtænkte ændringsforslag bliver vedtaget, så har vi forbeholdt os at bede om, at sagens behandling standses, så kan vi kigge på det i januar, for der må kunne findes fornuftigere løsninger end den, man fra justitsministerens og regeringspartierne side foreslår. Det kan jo ikke helt afvises, at det måske kan blive vedtaget. Det, som hr. Heinesen engang har

kaldt slingrefisene, ser ud til at brede sig i flere partier i øjeblikket.

Men inden man stemmer, synes jeg alligevel, tingets medlemmer skal vide, hvad ændringsforslaget går ud på, for det er der ingen der har fortalt endnu, og det står faktisk ikke i bemærkningerne.

Efter ændringsforslaget vil der ikke længe være forbudstid om søndagen, og det er dog altid noget i betragtning af, hvad udgangspunktet var, men der vil være de 4½ højhellige dage tilbage.

Imidlertid har ministeren indført noget ganske nyt, nemlig et § 2, stk. 3, som skal give ham en generel bemyndigelse til at fastsætte regler om afholdelse af offentlige forlystelser uanset det forbud, der er tilbage for de 4½ dages vedkommende. Og hvad ingen har fortalt tinget endnu, men hvad ministeren fortalte retsudvalget, er, hvad han vil bruge denne bemyndigelse til. Han vil bruge den til – og jeg håber, ministeren vil gentage det heroppe, når han kommer om lidt, så tinget ved, hvad det er, der stemmes om – helt generelt at sige, at denne forbudstid på de 4½ højhelligdage ikke skal gælde for professionel fodbold. Det har han fortalt retsudvalget.

Hvad er altså konsekvensen? Det er, at der i realiteten næsten ikke er noget tilbage. Der kan være boksning – som ministeren også fortalte retsudvalget der var tradition for, og som fru Ebba Strange meddelte salen her – julemorgen, der kan være professionel fodbold langfredag, og hvis de er kloge – og det er de jo, når de er blevet forretningsmæssige – vil de selvfølgelig lægge de vigtige kampe på langfredag, fordi der da overhovedet ingen biografer eller noget som helst er at konkurrere med; det er alt sammen forbudt. Så vi skal se Englandskampe, og vi skal se hooligans i gaderne, og vi skal se politiudrykninger langfredag. Alt det, der er fulgt af de kampe, skal være tilladt, det skal der ikke søges om, det skal ikke kunne udelukkes, for det vil ministeren benytte sin generelle dispensationsbestemmelse i § 2, stk. 3, til at tillade. Det skal være forbudt at spille noget blidt professionelt badminton, og det skal også være forbudt at vise en Carl Th. Dreyer-film, og det skal også være forbudt at opføre en bibelsk rockkoncert som Jesus Christ eller noget lignende, men hooligans i gaderne er der altså ikke noget forbud mod.

[Wilhjelm]

Dette makværk skal man stemme om om lidt, og hvis man vil latterliggøre sig, synes jeg, at man skal stemme for ministerens ændringsforslag. Der er meget, der tyder på, at man vil latterliggøre sig.

Der var i henvendelserne fra biskopperne adskillige morsomme indslag. Det, der virkelig tog prisen, siger bl.a., at ophævelse af helligdagsloven vil være et skridt i retning af adskillelse mellem staten og folkekirken, og at det vil undergrave grundlovens § 4 på skæbnsvanger vis. Det var nok den stærkeste, vi fik. Hvis fru Inge Krogh havde været opmærksom, ville hun have opdaget, at det kom fra Københavns biskop, og jeg går ud fra, at det må være skrevet som en morsomhed, at han har sans for humor – han er jo SF'er – for det kan ikke være i fuldt alvor, han har sagt dette. Men fru Inge Krogh har ikke den store sans for humor, så hun røg selvfølgelig på den og krævede, at det blev undersøgt, om det nu også ville være grundlovsstridigt at ophæve helligdagsloven.

I øvrigt kan man måske ikke være fuldstændig sikker på, at det er skrevet som en spøg, for vi ser jo, at det åbenbart har bredt sig til SF's gruppe.

Som sagt, hvis man endelig vil latterliggøre sig, skal man bare vedtage disse ændringsforslag, men vi vil altså så bede om, at man udsætter den videre tredjebehandling, for at vi kan finde en lidt fornuftigere løsning på det her. Det havde vi jo ikke skygge af mulighed for at drøfte, da ministeren kom med sine ændringsforslag, fem minutter før betænkningen skulle afgives, og vi ikke engang kendte det. Vi fik dem lige læst op, men ikke omdelt, der var ingen færdige bemærkninger til dem, og tingets medlemmer har sandsynligvis ikke anet – hvornår skulle man have nået at give besked om, hvad ændringsforslagene egentlig indebærer? – at ministeren altså gerne vil have hooligans rendende i gaderne langfredag, men ikke vil have Dreyerfilm og ikke vil have bibelske rockkoncerter, eller hvad det nu kunne være.

Jeg vil gerne gentage, hvad vi har sagt ved alle behandlinger af disse sager, at vi mener bestemt, der stadig væk skal tages hensyn til, at man ikke forstyrrer gudstjenester, men vi finder ikke, at det er nødvendigt med en helligdagslov for det, for der skal jo gives polititilladelser til sådanne offentlige arrangementer, og selvfølgelig vil man tage det hensyn.

Det behøves der ingen lov til, men det kan vi jo da drøfte videre, hvis det nu viser sig, at man ikke kan få afsluttet sagen med ikke at have denne lov, der er helt overflødig.

Jeg vil godt tilføje, at jeg synes, vi må gå ud fra, at politiet, når det administrerer tilladelser, tager hensyn til, at der ikke skal kunne forstyrres ved jødiske religiøse handlinger eller ved muslimske religiøse handlinger. Det går jeg ud fra at alle egentlig regner for en selvfølge, og selvfølgelig skal det samme gælde for de folkekirkelige handlinger, det er slet ikke det, sagen drejer sig om. Det er i forvejen garanteret. Nu drejer det sig kun om, om man vil latterliggøre sig ved at lave dette mærkelige skel og tillade den professionelle fodboldkamp, men ikke Dreyerfilm eller bibelske rockkoncerter, eller hvad der ellers kan komme på tale.

(Kort bemærkning).

Povl Brøndsted (V):

Jeg synes, der er grund til at gøre opmærksom på, at det, der står i ændringsforslagene, er nøjagtig det samme, som der står i den oprindelige lov, med undtagelse af § 2, stk. 3, hvori der står: »Justitsministeren kan fastsætte regler om afholdelse af offentlige forlystelser uanset reglen i stk. 1, jfr. stk. 2.«

Det vil altså sige, at det, hr. Wilhjelm siger om forslaget her, også går på den oprindelige lov, for det er nøjagtig den samme tekst med undtagelse af dette, at for at undgå for mange dispensationsansøgninger kan justitsministeren fastsætte nogle regler for visse ting, og fordi justitsministeren brugte et eksempel, er vel ikke dermed sagt, at det er det, der bliver det eneste afgørende.

Margrete Auken (SF):

Jeg skal først på vegne af fru Ingerlise Koefoed spørge formanden, hvorfor man ikke må sige minsandten. Ifølge ordbogen betyder det »på min sandhed«, og den har man vel lov til at påkalde sig.

Så vil jeg sige, at jeg hører til de formæstelige, der har lavet slinger i de SF'ske rækker, og det er bl.a. hr. Wilhjelm's skyld. Lad det lige være sagt allerførst: helligdagslovgivningen handler ikke for mig om at beskytte kirkegængerne. Det sagde jeg ved behandlingen sidst. Det mener jeg godt vi kan klare selv,

[Margrete Auken]

og derfor er den almindelige søndagslovgivning temmelig absurd og ubrugelig.

Så hørte vi ved første behandling af lovforslaget her hr. Wilhjelm være meget principiel, han ville have orden i tingene, og det blev virkelig kørt frem, som om det var det helt store, at der ikke måtte være kludder i noget her. Vi hørte hr. Jimmy Stahr levere det bedste argument til Dansk Arbejdsgiverforening for, at der ikke skulle være særlig helligdagsbetaling, for der var jo ikke noget særligt ved de dage for langt den største del af befolkningen.

Og så kommer man til at tænke på, om de dage ikke er sjove, fordi de er anderledes. Når man så sidder og hører forhandlingerne i dag og hører alle de borgerlige, så kommer man i tvivl igen, for hvilken patos får de dog ikke lagt i denne anderledeshed ved de dage, og her skal hr. Wilhjelm takkes for at have reddet mig én gang til ved at komme op og sige, at det hele handlede om, at det var forkert, at der var kludder. Man kan dø af orden i tingene. Man kan dø af at sige »rent principielt« til alt i denne verden fra småt til stort, og bl.a. det er grunden til, at jeg synes, det er udmærket, at vi opretholder de fire store helligdage, også selv om de er så gennemhullede, som fru Ebba Strange udmærket beskrev det.

Det rod synes jeg er nok så sjovt at leve med og eventuelt rette på hist og pist som at leve med hr. Wilhjelm's glasklare isslot.

(Kort bemærkning).

Inge Krogh (KrF):

Jeg vil gerne spørge ordføreren for forslagsstillerne, om der virkelig er noget bevis for, at biskop Bertelsen har ment sin udtalelse om, at grundlovens § 4 undergraves af ophævelsen af helligdagsloven. Er der noget bevis for det?

Så kan jeg da også godt spørge, om der er noget bevis for, at biskop Bertelsen er SF'er – måske har hr. Wilhjelm adgang til medlemslisterne inden for SF – og om det er almindeligt, at man omtaler offentlige personers politiske tilhørsforhold.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Må jeg takke ordførerne, fordi de ændringsforslag, der blev stillet af mig efter andenbehandlingen, har fremkaldt interesse.

Jeg forstår, at det har fremkaldt interesse i de fleste partigrupper: Jeg synes, det er glædeligt i forbindelse med denne sag, at en åben drøftelse i folketinget medfører, at man forsøger – og det er altså det, jeg har gjort på opfordring – at finde en form, der kan være mere tilfredsstillende end den løsning, man ellers ville få.

Jeg har vanskeligt ved at forstå, at hr. Wilhjelm bebrejder mig, at jeg på grundlag af den andenbehandling, vi havde, går tilbage i ministeriet og i løbet af en time, inden samrådet fandt sted, fik udarbejdet et ændringsforslag, som jeg mener er rigtigt efter de tilkendegivelser, der er kommet fra mange sider. Jeg håber virkelig oprigtigt, at vi kan løse sagen på den måde.

Jeg har også vanskeligt ved at forstå, at afstanden skulle være formidabel. Når hr. Jimmy Stahr, der siger, han ikke kan stemme for ændringsforslagene, alligevel så stærkt fremhæver § 1 i den nuværende lov, der siger, at der ikke på folkekirkens helligdage må foretages noget, hvorved gudstjenesten forstyrres, forstår jeg ikke, hvorfor man ikke kan lade det blive stående i en lov i stedet for at skulle vejen omkring politivedtægter eller lignende. Det er da langt mere enkelt at beholde loven, som den er, med den ændring, der tilfredsstiller nogle og vel også tilfredsstiller en udvikling.

Det, vi viser i øvrigt gennem loven, er, at vi vil respektere kirken og den kristne religion – og det tror jeg mange vil her i landet – ved at fastholde beskyttelsen omkring de store helligdage. Det er det, der ligger i lovforslaget.

Endvidere er det en rent praktisk foranstaltning med hensyn til at give samlede direktiver gennem et cirkulære om, hvordan man skal forholde sig i de forskellige politikredse. Der ligger ikke her noget ønske om en skærpelse i forhold til det, vi har haft tidligere, og det er da muligt, at man skal kigge nærmere på, hvad man har haft tidligere.

Jeg skal ikke gå ind i en ny diskussion om hverken boksning eller professionel fodbold. Når jeg tænker på den måde, de fleste holder juleaften på her i landet, må man have ikke så lidt i retning af medlidenhed med dem, der skal op at bokse kl. 9 juledags morgen . . . (*Munterhed*) . . . men det er jo en ganske anden ting. Jeg har egentlig aldrig rigtig kunnet forstå, at man kunne få nogen til det,

[Justitsministeren]

men man kan jo få folk til de mærkeligste ting her i landet. Jeg synes imidlertid ikke, at det kan være spørgsmål af den karakter, der bør være afgørende i forbindelse med denne sag.

Det, vi siger i al sin enkelhed – og jeg håber, at vi er de fleste – er, at vi gerne vil vise kirken, den kristne religion, den respekt, at vi opretholder roen omkring helligdagene og giver kirken denne beskyttelse, og vi siger, at vi synes også alle, det er i orden, at kirken i særlig grad vil beskytte de afgørende helligdage. Det er det, det drejer sig om, og det håber jeg at et flertal kan give tilslutning til.

Jimmy Stahr (S):

I spørgsmålet om politivedtægt og lovgivning stillede ministeren sig kritisk over for det, jeg havde sagt. Jeg mener i virkeligheden, det er justitsministeren, der er ulogisk på dette punkt, for det, der sker nu med ministerens ændringsforslag, hvis det bliver vedtaget, er, at politivedtægten skal gælde for de 48 søndage, og så skal lovgivningen gælde for de 5 helligdage. Det er der altså ikke meget logik i.

Ebba Strange (SF):

Efter ministerens svar vil jeg bare endnu en gang slå fast, at jeg finder ændringsforslagene fuldstændig overflødige. Hvis ministeren ikke vil stramme op i de dispensationer, der allerede gives, bliver det altså en bestemt gruppe mennesker, nemlig dem, der er sportsinteresserede – og det er i høj grad mænd, der er interesserede i fodbold og boksning og den slags ting – der kan få lov at gøre, hvad de vil på disse fire helligdage, mens en lang række andre mennesker, der har andre interesser, ikke kan få lov til det.

Jeg synes, det er inkonsekvent, og jeg kan ikke rigtigt forstå, at den argumentation spiller nogen særlig stor rolle i dette folketing. Kunne vi beholde § 1 – det kan vi jo eventuelt vende tilbage til – synes jeg, det var i orden, men jeg synes, argumentationen for disse fire højhelligdage bliver svagere og svagere, efterhånden som debatten skrider frem.

Wilhelm (VS):

Jeg vil først gerne lige have konstateret, at det forslag, fru Margrete Auken stemte for for to år siden, var en fuldstændig afskaffelse

af helligdagsloven, og alt det andet er altså noget, fru Margrete Auken har hentet sammen siden da i hvert fald og vel også siden førstebehandlingen i denne omgang.

Til fru Inge Krogh vil jeg godt sige, at hvis hun havde hørt ordentligt efter, havde hun hørt, at jeg sluttede min omtale af biskop Bertelsens indlæg med at sige, at jeg ikke kunne føle mig alt for sikker på, om det nu også var ment i spøg – sådan læste jeg det i første omgang. At påstå, at man undergraver grundloven på – hvad var det, det oven i købet hed? – skæbnesvanger vis, kunne jeg dog dårligt forestille mig at nogen kunne skrive i fuld alvor og da slet ikke biskop Bertelsen. Hans partimedlemskab har vi vist alle sammen kunnet læse om i aviserne. Det var meget fremme i forbindelse med hans udnævnelse til biskop, men om det stadig væk står ved magt, må man vel hellere spørge S'erne eller ham selv om.

Til justitsministeren vil jeg godt sige, at jeg har ikke bebrejdet ham, at han kom med dette forslag, men jeg har berettet, hvordan tingene er sket, hvordan tidsterminerne har været, for at det ikke skal virke fuldstændig urimeligt, hvis vi andre nu bliver nødt til at sige – hvis der da er tilstrækkeligt mange af dem, hr. Heinesen har kaldt et eller andet – at så afbryder vi denne tredjebehandling og finder en anden løsning på sagen i januar måned. Det var derfor, jeg nævnte det.

Ministeren sagde, at nu ville han ikke snakke mere om fodbold og boksning osv., og så snakkede han alligevel lidt om det, men jeg synes egentlig, at ministeren skylder at fortælle tinget, om han stadig væk fastholder det, han fortalte retsudvalget, at det, han vil bruge den bemyndigelse, han får i henhold til § 2, stk. 3, til, hvis han får den, er at lave generelle dispensationer, så der overhovedet ikke skal søges om noget som helst, men at der er fuldstændig frit slag i hvert fald, fortalte ministeren i retsudvalget, når det gælder professionel fodbold. Det synes jeg egentlig ministeren skulle meddele tinget, før man stemmer. Er det det, man vil, og er det eventuelt andre ting, ministeren har i tankerne at lave generelle dispensationer for? Det har dog en vis betydning, for at man kan se, hvad det er for en situation, man bringer sig i ved at vedtage disse ændringsforslag.

[Wilhelm]

Hvis ministeren ikke løber fra det, han sagde til retsudvalget, vil jeg gerne spørge ham, om han kan bestride det, jeg har stillet op, at vedtager man dette, er der fuldstændig frit slag. Politiet kan ikke komme og forbyde en landskamp mod England på en langfredag – og den vil selvfølgelig oven i købet fortrinsvis blive lagt dér, fordi den er fuldstændig uden for konkurrence med anden underholdning – med hooligans i gaderne osv. osv. Det er der ingen regler for. Det vil man oven i købet nærmest kanalisere hen på langfredage og pinsedage og juledage osv., mens man klart forbyder – i givet fald kan man kun komme igennem via dispensationsreglen – at der vises en Dreyerfilm eller laves en bibelsk rockkoncert. Kan ministeren bestride, at sådan vil det være, når hans ændringsforslag er blevet vedtaget? Det synes jeg faktisk tinget har krav på at få at vide, eftersom dette er lavet så sjusket, at det ikke engang står i bemærkningerne, så tingets medlemmer har været aldeles uvidende om, at det vil blive vilkårene, hvis man vedtager ministerens ændringsforslag.

Askjær Jørgensen (FP):

Justitsministeren provokerede mig så hårdt, at jeg finder det nødvendigt at tage ordet igen, som jeg gjorde det ved andenbehandlingen.

Vi skulle genopleve, at det påstås, at den lovgivning, som man kalder helligdagslovgivningen, skal have noget at gøre med at respektere kirken og kristendommen og troen på Gud. Hvad er dog det for noget? Jeg kan ikke forstå, at man skal blande de ting sammen.

Jeg er nødt til at sige til justitsministeren, at jeg har i en lang årrække haft stor respekt for ham, men den respekt bliver ikke forstærket ved, at man blander tingene sammen på den måde. Hvis justitsministeren virkelig vil påstå, at det er at vise kirken respekt, og fremturer, som han gør med disse ændringsforslag, med disse forklaringer om, hvordan det skal administreres, har vi meget forskellige opfattelser af tingene.

Så må jeg sige til fru Margrete Auken, at jeg har lært hende at kende som en meget dygtig debattør, men når hun ikke er i stand til at aflevere en bedre argumentation for ministerens ændringsforslag, må jeg nok sige,

at vi dermed har beviset på, at justitsministerens ændringsforslag ikke duer. Det vil jeg gerne takke fru Margrete Auken for.

Så skal jeg, fordi der er en del, der har opfordret mig til det, komme med en bemærkning vedrørende det, jeg sagde ved anden behandling. Nogle har bebrejdet mig, at jeg kritiserede landets biskopper, man mente ikke, jeg kunne generalisere, men lige så vel som man kan udtale sig om f.eks. fagforeningsvæsenet og LO i Danmark, og lige så vel som man kan udtale sig om postvæsenet og SAS og mange andre ting, kan man udtale sig om den institution, der hedder landets biskopper. Der er altså ingen grund til, at det skal optages, som om jeg generaliserer og siger, at alle biskopper er forkerte, og at jeg angriber en stand specielt. Det er institutionen landets biskopper, jeg har taget fat på, og derfor behøver biskopper ikke at føle, at jeg rammer dem personlig.

Glistrup (FP):

Hr. Wilhelm har nu flere gange beklaget sig over, at arbejdet i udvalget skulle være foregået under et alt for ubehageligt tidspres. Åbenbart har det været sådan, at der har været så meget fart på, at hr. Wilhelms egen tankevirksomhed ikke har kunnet følge med. Jeg kan ikke se logikken i, at hr. Wilhelm nu anbefaler, at man skal stemme imod justitsministerens ændringsforslag. Under alle omstændigheder må helligdagsloven da ud fra de synspunkter, som hr. Wilhelm har forfægtet så mange gange, blive bedre, hvis man får trukket de 52 almindelige søndage, og hvad der ellers er, ud af den, sådan at den kun får det omfang, som justitsministeren siger. Derfor mener jeg, det logiske for tingets medlemmer må være her under afstemningen om ændringsforslagene at stemme ja til justitsministerens ændringsforslag og derefter stemme ja til forslaget som helhed. Vi skal da i hvert fald gå et skridt ad gangen og hellere tage det trin på vejen, som justitsministerens ændringsforslag indebærer. Må det ikke være det logiske?

Jeg giver denne stemmeforklaring, for at hr. Wilhelm ikke skal tro, at alle de, der stemmer ja til justitsministerens ændringsforslag, også vil stemme imod hr. Wilhelms forslag, når det kommer til endelig behandling. Den logiske måde at stemme på er ja

[Glistrup]

nu og så også et ja, når forslaget som helhed kommer til en sådan behandling, at vi simpelt hen får afskaffet helligdagsloven. Det må være den logiske måde at stemme på.

Margrete Auken (SF):

Jeg vil godt først sige til hr. Wilhjem, at det er fuldstændig rigtigt, at da vi havde sagen til behandling sidste gang, tog jeg ikke højde for det med de store helligdage. Det må være tilladt at blive klogere. Jeg ved godt, at hr. Wilhjem ikke kan blive det, men vi andre kan godt lære noget en gang imellem. Ved den lejlighed fik jeg i øvrigt sagt noget forfærdeligt vrøvl, hvilket hr. Wilhjem ikke undlod at gøre opmærksom på, og det tog jeg til mig.

Så vil jeg sige om denne sag, at det er jo ikke et spørgsmål om, at det er logikken, der skal styre, at fordi der er meget kludder i den, skal vi have den afskaffet. Vi vil godt kigge på det kludder, der er i den, og der er altså noget, der tyder på, at den også nogle steder er mere kludret, end selv jeg med min sans for rod kan godtage.

Jeg vil godt spørge om én ting. Det kan ikke være ministerens mening, at det store karneval, som blev holdt i København, og som var en fremragende kristelig måde at fejre pinse på, skal forbydes, fordi det måske kan komme til at støde an nogle steder. Det synes jeg godt lige vi vil høre her, for det tror jeg mange vil være imod. Hvad er det for nogle restriktioner? Er det de rene kommercielle interesser, der skal få ministeren til at give dispensation til nogle boksekampe, mens det fornøjelige folk ikke kan komme til at udfolde sig i en god pinsefest?

(Kort bemærkning).

Wilhjem (VS):

Uvidenheden er jo ret omfattende. Der er flere, der har været inde på boksekampene. De har aldrig været omfattet af helligdagsloven, så længe det er amatørboksekampe, så det er slet ikke noget problem, og derfor har der aldrig været givet dispensationer for julemorgen. Problemet er først opstået, efter at der er kommet kontraktidræt. Det var nu ikke det, jeg bad om en kort bemærkning for.

Men hvis nogen skulle tro på hr. Glistrups tekniske fremlæggelse, at man først kan af-

svække helligdagsloven og derefter stemme for vores forslag om at få den afskaffet, vil jeg godt gøre dem opmærksom på, at det ikke er rigtigt. Justitsministerens ændringsforslag er udformet sådan, at hvis man vedtager det, er der ikke længere et forslag om afskaffelse af helligdagsloven. Justitsministerens forslag er udarbejdet sådan, at det træder i stedet for vores forslag om afskaffelse; derfor kører man sig selv ud på et sidespor, hvis man tror på hr. Glistrups taktik i denne sag. Man er nødt til at stemme imod ministerens forslag, hvis man til sidst vil have lejlighed til at stemme for, at helligdagsloven skal væk.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Hr. Wilhjem har ret, det var noget vrøvl, jeg sagde i mit foregående indlæg. (*Munterhed*).

Hahn (CD):

Der kommer jo mange indrømmelser her fra talerstolen. Jeg skal kun forlænge debatten med at sige noget, som ikke er vrøvl, nemlig, at for at kunne afholde et amatørboksestævne skal man indhente politiets tilladelse. Det var der vist nogle der ikke anede.

I øvrigt vil jeg stemme for ministerens ændringsforslag.

Jeg må måske slutte med at sige, at jeg – modsat hr. Jimmy Stahr – kun har én gud. Hr. Jimmy Stahr havde, sidste gang han var heroppe, flere guder.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 2
vedtoges med 85 stemmer mod 72.

Ændringsforslag nr. 1
vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Forhandling

Karen Thurøe Hansen (KF):

[Karen Thurøe Hansen]

Da hr. Wilhjem på forhånd har adviseret om, at han vil bede om, at sagens behandling standses, og at lovforslaget på ny henvises til udvalget, vil jeg gerne på det konservative folkepartis vegne protestere herimod.

Povl Brøndsted (V):

Vi stemmer selvfølgelig for lovforslaget her ved tredje behandling med de vedtagne ændringsforslag, og jeg vil meget gerne anmode om, at vi får den afstemning her og nu.

Wilhjem (VS):

Under henvisning til den måde, det foregik på i de sidste minutter, hvor regeringspartierne endelig fik taget sig sammen efter 2 måneders passivitet, og hvor man, 5 minutter før betænkningen nødvendigvis måtte afgives, hvis vi skulle blive færdige, afskar alle andre fra at finde ud af, om der muligvis kunne findes en mindre latterlig løsning, vil jeg i henhold til forretningsordenens § 9, stk. 1, jfr. § 13, stk. 4, anmode om, at sagens behandling standses, og at lovforslaget henvises til fornyet udvalgsbehandling, idet jeg går ud fra, at retsudvalget vil respektere både juleaftensdag efter kl. 16 og juledag og de øvrige fridage mellem jul og nytår, så vi først behandler forslaget videre i januar 1983.

Jeg vil godt sige, hvad det er jeg mener man kunne nå frem til der var fornuftigere. Det var at lade den gamle helligdagslovs § 1 blive stående, hverken mere eller mindre. Vi, der har fremsat forslaget, og de, der har støttet det klart, har erklæret, at vi ikke har haft til hensigt at fjerne beskyttelsen af de kirkelige handlinger, men vi fandt, at det var overflødig, at det stod i en lov. Jeg kan forstå på socialdemokratiets ordfører her i dag, at man heller ikke dér er fremmed for tanken om, at hvis flere ønsker det, så kunne man lade § 1 gælde stadig væk. Det er muligt, at vi ikke har ret i, at paragraffen er helt overflødig, men det giver i hvert fald ikke de latterlige konsekvenser, at 39.000 højtråbende i Idrætsparken er tilladt, der skal ikke søges dispensation for det, mens badminton, og jeg ved ikke hvad, er forbudt, hvilket vil være tilfældet, hvis man vedtager lovforslaget, som det ser ud efter vedtagelsen af ministerens ændringsforslag.

Jimmy Stahr (S):

Socialdemokratiet ville stemme for lovforslaget, men vi støtter forslaget om udsættelse af tredje behandling.

Ebba Strange (SF):

I betragtning af, at der er blevet fremsat ønske om en udsættelse, og i betragtning af, at der er kommet nye momenter frem under debatten, og at det også efter andenbehandlingen var tydeligt, at tinget ønskede en meget grundig debat af denne sag og henviste forslaget til fornyet udvalgsbehandling mellem anden og tredje behandling, finder jeg det rimeligt, at man nu udsætter tredjebehandlingen og tager et nyt møde i retsudvalget om problemerne.

Jeg skal forsikre medlemmerne af retsudvalget om, at vi vil holde helligdagene fri og ikke indkalde til møde i helligdagene i retsudvalget.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg havde gerne set, at vi var blevet færdige med denne sag nu, men personlig vil jeg da gerne sige, at vi nu er inde i en principiel afgørelse – et parti har bedt om udsættelse – og jeg vil anbefale, at man følger dette ønske om udsættelse.

Formanden:

Der er ikke flere, der har bedt om ordet. Situationen er den, at ordføreren for forslagsstillerne, hr. Wilhjem, har bedt om, at sagens behandling standses, og at forslaget henvises til fornyet behandling i udvalget. Jeg går ud fra, at vi kan gå direkte til afstemning om dette forslag, da en række ordførere har udtalt sig om deres syn på det.

Afstemning

Det af Wilhjem (VS) stillede forslag om, at sagens behandling standses, og at lovforslaget henvises til fornyet udvalgsbehandling vedtoges med 91 stemmer mod 63; 3 stæmte hverken for eller imod.

Formanden:

Sagens behandling standses, og lovforslaget går til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Tredje behandling af lovforslag nr. L 71:

Forslag til lov om tilskud til efteruddannelse inden for jordbrugserhvervene.

(Fremsat 24/11 82. Første behandling 30/11 82. Betænkning 10/12 82. Anden behandling 14/12 82).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 144 stemmer mod 13.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Samtykke til behandling:

Formanden:

De følgende to sager på dagsordenen kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

11) Tredje behandling af lovforslag nr. L 29:

Forslag til lov om nedlæggelse af seminarier m.v.

(Fremsat 13/10 82. Første behandling 19/10 82. Betænkning 14/12 82. Anden behandling 16/12 82).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Tinning (VS):

Jeg skal ikke gøre meget ud af tredje behandling i dag. Jeg har efterhånden fundet

ud af, at uanset hvilket spørgsmål man stiller dem, der stemmer for de her nedskæringer, så får man ikke noget svar. Ikke desto mindre ville det selvfølgelig være uanstændigt bare at lade være med at spørge de forskellige ordførere. Undervisningsministeren har haft en nat til at tænke over tingene, sove på det, og det kunne da være, at vi måske alligevel i dag kunne få opklaret om ikke alle de uklarheder, der ligger i den her sag – det er formentlig umuligt – men så bare nogle stykker. Jeg skal ikke nævne mere end 6 af dem.

Den første drejer sig stadig væk om Blaagaard og Emdrupborg seminarier. Det, man gør, er, at man siger, at hvis Blaagaard accepterer at blive et statsseminarium, så bliver der en fusion med Emdrupborg statsseminarium. Jeg vil stadig væk godt have at vide af ordførerne og undervisningsministeren, hvad der sker, hvis Blaagaard seminarium siger nej tak.

Det andet, jeg godt vil vide, er, hvad en fusion er for en dims. Man har jo tænkt sig at fusionere Hellerup og Frederiksberg seminarier, og man har tænkt sig at fusionere Blaagaard og Emdrupborg seminarier. Alle er enige om, at en fusion er et helt nyt begreb. Der er dog ikke nogen, der indtil nu har påtaget sig at forklare, hvad begrebet dækker.

Jeg vil godt vide helt konkret vedrørende Frederiksberg og Hellerup seminarier, hvor man siger at der skal ske en fusion, hvornår den sker. Hvornår bliver de 2 seminarier fusioneret? Jeg går ud fra, undervisningsministeren ikke aner det, og jeg går ud fra, at de ordførere, der har fået deres partimedlemmer til at stemme for, heller ikke aner det, men hvis der er nogen, der ved, hvornår den fusion finder sted, så synes jeg, at det var på tide, at vi også fik det at vide. De aner det formentlig heller ikke på Frederiksberg seminarium eller på Hellerup seminarium. Og hvad skal der ske, når den fusion engang finder sted? Hvad skal der ske med de studerende, som går på det ene seminarium og måske skal over på det andet? Jeg ved ikke, om de får lov at gøre sig færdig, eller om de bare bliver flyttet over. Og hvad skal der ske med lærerne? Det kunne jeg også godt tænke mig at få noget at vide om.

Vi ved, at Th. Langs seminarium fortsætter som uddannelsesinstitution med HF. Hvad sker der ellers med Th. Langs seminarium?